

Förslag

1982/83: 24

om säkerhetsskyddet i riksdagen

Till riksdagen

Förslagens huvudsakliga innehåll

Förvaltningsstyrelsen lägger fram ett förslag till lag om säkerhetsskyddet i riksdagen under normala fredsförhållanden. Lagförslaget har utarbetats på grundval av de riktlinjer för säkerheten i riksdagen som det tidigare i år beslutats om (KU 1982/83:19). Lagen syftar till att skydda riksdagens verksamhet och sekretessbelagda uppgifter som rör rikets säkerhet. I lagen finns regler om bl. a. sekretesskydd, tillträdesskydd, infiltrationsskydd, information och kontroll.

Inledning

I förslag 1982/83:10 underställde riksdagens förvaltningsstyrelse riksdagen bl. a. vissa frågor om riksdagens säkerhet i fredstid. Med anledning av förslaget uttalade konstitutionsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande 1982/83:19 att föreskrifter om riksdagens säkerhet och beredskap skulle fastställas genom lag.

Med anledning härav uppdrog chefen för riksdagens förvaltningskontor åt en arbetsgrupp bestående av kanslichefen Styrbjörn Lindow, föredraganden Staffan Hansson och avdelningsdirektören Anders Orelund att utarbeta förslag till säkerhetsbestämmelser. Gruppen har den 6 april 1983 presenterat ett förslag till lag om säkerhetsskydd i riksdagen.

Synpunkter på lagförslaget har under arbetets gång inhämtats från statsrådsberedningen och rikspolisstyrelsen samt kammarkansliet och utskottens kanslier.

Förvaltningsstyrelsen lägger nu fram följande förslag.

Förslag till

Lag om säkerhetsskydd i riksdagen

Häriigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

I § Riksdagens åtgärder för säkerhetsskydd syftar till att skydda riksdagens verksamhet och sekretessbelagda uppgifter som rör rikets säkerhet. De skall bestämmas med beaktande av intresset av riksdagens öppenhet mot

allmänheten och företrädare för massmedia.

Till riksdagens säkerhetsskydd hänförs också beredskap mot brand och åtgärder för att ge en första hjälp till den som skadas i riksdagens lokaler.

Med riksdagens lokaler avses i denna lag lokaler i riksdags-, ledamots- och förvaltningshusen.

2 § Säkerhetsskyddet enligt 1 § första stycket omfattar

1. *sekretessskydd*, varmed förstås skydd mot att någon obehörig får kännedom om innehållet i en handling eller om en uppgift av annat slag som rör totalförsvaret, Sveriges förbindelser med annan stat eller mellanfolklig organisation eller säkerhets- eller bevakningsåtgärd avseende riksdagen, om sekretess gäller för uppgiften enligt 2 kap. eller 5 kap. 2 eller 3 § sekretesslagen (1980:100),

2. *tillträdesskydd*, varmed förstås skydd mot att någon obehörig får tillträde till riksdagens lokaler,

3. *infiltrationsskydd*, varmed förstås skydd mot att någon som inte är pålitlig från säkerhetssynpunkt ges arbetsuppgifter som rör totalförsvaret, Sveriges förbindelser med annan stat eller mellanfolklig organisation eller säkerhets- eller bevakningsåtgärd avseende riksdagen,

4. *information* om sekretess-, tillträdes- och infiltrationsskyddet,

5. *kontroll* av säkerhetsskyddet.

3 § Hos riksdagen skall finnas en säkerhetschef, som är direkt underställd chefen för riksdagens förvaltningskontor. Säkerhetschefen ansvarar för och leder säkerhetsskyddet enligt en instruktion som beslutas av förvaltningskontoret.

För säkerhetschefen skall finnas en ställföreträdare.

4 § Varje chef för en arbetsenhet inom riksdagen skall uppmärksamma säkerhetsskyddet inom enheten och hålla kontakt med säkerhetschefen i säkerhetsfrågor. Vid behov utser chefen en eller flera särskilda säkerhetsmän inom enheten. En förteckning över säkerhetsmän upprättas av säkerhetschefen och skall finnas tillgänglig hos denne.

Vad som i denna lag sägs om arbetsenhet inom riksdagen gäller även partikansli i riksdagens lokaler.

5 § Uppmärksammar en riksdagsledamot eller en tjänsteman hos riksdagen eller en anställd vid partikansli i riksdagens lokaler något som kan vara av betydelse från säkerhetssynpunkt skall han anmäla detta till chefen för den egna arbetsenheten, säkerhetschefen eller en säkerhetsman.

6 § Vad som i denna lag sägs om riksdagsledamot gäller också för ersättare som utövar uppdrag som ledamot.

7 § I krig eller vid beredskapstillstånd enligt lagen (1960:513) om beredskapstillstånd eller när talmannen eller den han bemyndigar har beslutat om

en viss beredskapsgrad för riksdagen eller del av riksdagen gäller särskilda föreskrifter för säkerhetsskyddet som beslutas av riksdagens förvaltningskontor.

Förvaltningskontoret får också besluta om särskilda åtgärder för säkerhetsskydd vid öppnande av riksmöten eller andra speciella tillfällen, eller för lokaler som riksdagen disponerar utöver lokalerna i riksdags-, ledamots- och förvaltningshusen.

Sekreteresskydd

8 § Bestämmelser om sekretess finns i regeringsformen, riksdagsordningen och sekretesslagen. Särskilda bestämmelser om sekretess hos riksdagen finns i 11 kap. sekretesslagen.

9 § Med hemlig handling avses i denna lag varje allmän handling som förvaras hos riksdagen och som innehåller någon uppgift som rör totalförsvaret, Sveriges förbindelser med annan stat eller mellanfolklig organisation eller säkerhets- eller bevakningsåtgärd avseende riksdagen, om sekretess gäller för uppgiften enligt 2 kap. eller 5 kap. 2 eller 3 § sekretesslagen (1980:100).

Med kvalificerat hemlig handling förstås en hemlig handling som innehåller uppgift av synnerlig betydelse för rikets säkerhet.

10 § Har regeringen med stöd av 2 kap. 14 § andra stycket tryckfrihetsförordningen föreskrivit, att endast viss myndighet får pröva fråga om utlämnande till enskild av allmän handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet skall, om en sådan handling finns hos riksdagen, frågan om dess utlämnande prövas i den ordning som regeringen har föreskrivit.

11 § Föreskrifterna i denna lag gäller inte i den mån de begränsar den frihet att meddela och offentliggöra uppgifter som det finns grundläggande bestämmelser om i annan lag.

12 § Den som är anställd hos riksdagen eller som eljest – utan att vara riksdagsledamot – fullgör uppdrag för riksdagens räkning är behörig att i sin tjänst eller i sitt uppdrag hos riksdagen ta befattning med en hemlig handling eller annars ta del av en uppgift med sådant innehåll som avses i 9 § endast om han

1. bedöms pålitlig från säkerhetssynpunkt,
2. har behövlig kunskap om sekretesskydd och
3. behöver handlingen eller uppgiften för sitt arbete hos riksdagen.

13 § Handhavandet av en hemlig handling skall ske på ett sådant sätt att ingen obehörig kan ta del av handlingens innehåll.

En hemlig handling skall förvaras inlåst i förvaringsutrymme av betryggande slag när handlingen inte behövs för utövandet av riksdagsledamots

uppdrag eller för fullgörandet av arbetsuppgifter hos riksdagen.

Så snart en hemlig handling inte behövs längre skall den återlämnas eller förstöras.

14 § Riksdagens förvaltningskontor svarar för vägledning och rådgivning angående handhavandet av hemliga handlingar och av uppgifter med sådant innehåll som avses i 9 §.

15 § Har en hemlig handling kommit bort skall säkerhetschefen omedelbart underrättas. Detsamma gäller om en nyckel till ett förvaringsutrymme för hemliga handlingar har kommit bort.

16 § Arbetet i riksdagen skall organiseras på sådant sätt att så få personer som möjligt tar befattning med hemliga handlingar eller tar del av uppgifter med sådant innehåll som avses i 9 §. Vad som sagts gäller särskilt i fråga om kvalificerat hemliga handlingar och uppgifter som rör förhållanden som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet. Kvalificerat hemliga handlingar får inte av en tjänsteman hos riksdagen eller en anställd vid partikansli i riksdagens lokaler utan medgivande av chefen för den egna arbetsenheten eller av säkerhetschefen medtas från riksdagens lokaler.

17 § Grundläggande bestämmelser om registrering av allmänna handlingar finnas i sekretesslagen. Hemliga handlingar skall registreras hos kammarkansliet, utskottskanslierna eller förvaltningskontoret.

Tillträdesskydd

Allmänna bestämmelser

18 § Bestämmelser om allmänhetens tillträde till riksdagens kammare finns i riksdagsordningen.

19 § Tillträdesskyddet består av

1. in- och utpasseringskontroll
2. inre bevakning
3. kontroll av att dörrar, fönster och lås har tillförlitlig konstruktion.

20 § Förstärkt tillträdesskydd ges tjänsterum för talmän och statsråd samt lokaler där hemliga handlingar, känslig teknisk utrustning eller stöldbegärlig egendom förvaras.

Riksdagens förvaltningskontor får begränsa möjligheterna för andra än statsråd, riksdagens ledamöter och tjänstemän att nattetid och under helger röra sig fritt inom riksdagens lokaler mellan riksdagens hus.

21 § Åtgärder för att upprätthålla tillträdesskyddet vidtas under säkerhetschefen av bevakningspersonal som består av tjänstemän hos riksdagen och personal från auktoriserat bevakningsföretag. För bevakningspersonalen

gäller en särskild instruktion som beslutas av riksdagens förvaltningskontor.

22 § Om det uppkommer behov av förstärkt tillträdesskydd för riksdagens lokaler eller del av dessa, kan skärpt bevakning för viss tid beslutas av chefen för förvaltningskontoret eller, vid behov av omedelbara åtgärder, av säkerhetschefen.

23 § Misstänker en riksdagsledamot eller en tjänsteman hos riksdagen eller en anställd vid ett partikansli i riksdagens lokaler att en obehörig person befinner sig i lokalerna, skall bevakningspersonalen underrättas.

24 § Dörr eller grind, som skall vara låst, får inte lämnas oläst utan att bevakningspersonalen underrättas.

Identitetskort

25 § Riksdagens förvaltningskontor utfärdar identitetskort för statsråd, riksdagens ledamöter och tjänstemän samt för anställda vid partikanslier, som är inrymda i riksdagens lokaler.

Den som skall förse med identitetskort är skyldig att snarast efter det uppdraget eller anställningen tillträtts låta fotografera sig och underteckna erforderliga handlingar enligt anvisningar av förvaltningskontoret.

26 § Den som har förlorat sitt identitetskort skall omedelbart anmäla detta till säkerhetschefen.

Identitetskort skall utan anmodan snarast återlämnas till riksdagens förvaltningskontor om uppdraget eller anställningen upphört.

Tillträde till riksdagens lokaler

27 § Personer för vilka riksdagens förvaltningskontor utfärdar identitetskort har rätt till tillträde i riksdagens lokaler.

28 § De som har fasta arbetsplatser i riksdagens lokaler och är anställda hos massmediaföretag eller entreprenörer, som riksdagen anlitar, har rätt till tillträde till riksdagens lokaler. Riksdagens förvaltningskontor skall upprätta en förteckning över aktuella företag och entreprenörer samt sådana anställda hos dessa som har rätt till tillträde till lokalerna. Förteckningen skall finnas tillgänglig hos bevakningspersonalen.

29 § Under ordinarie arbetstid för riksdagens tjänstemän och under andra tider i anslutning till kammar- eller utskottssammanträde eller presskonferens eller partimöte i riksdagens lokaler har följande rätt till tillträde:

1. svenska journalister och fotografer mot uppvisande av legitimation som har utfärdats för dem av ett erkänt yrkesförbund eller av ett eget tidningsföretag,

2. utländska journalister och fotografer enligt föreskrifter som beslutas av riksdagens förvaltningskontor,

3. teknisk personal från Sveriges Radio AB eller dess dotterföretag om besöket har samband med rundradiosändning,

4. tjänstemän från regeringskansliet, riksdagens verk och andra statliga myndigheter samt kommittétjänstemän och andra personer som i sin tjänst eller för utförande av uppdrag regelbundet besöker riksdagen.

30 § Rätt till tillträde till riksdagens lokaler har även den som skall delta i studiebesök eller i föranmält sammanträde eller annan sammankomst i riksdagens lokaler. En person med fast arbetsplats i riksdagens lokaler skall ansvara för att föranmälan sker till riksdagens säkerhetsenhet. Han skall också svara för att de som deltar anvisas rätt lokal och att de lämnar riksdagens lokaler efter sammankomsten.

Vid besök av studiegrupper och i samband med större sammanträden eller presskonferenser bör en företrädare för den som anordnar besöket eller sammankomsten vara beredd att bistå bevakningspersonalen vid inpasseringskontrollen.

Den som passerar in med stöd av bestämmelsen i första stycket får nattetid och i samband med veckoslut eller helger uppehålla sig endast i eller i anslutning till den lokal där sammankomsten äger rum.

31 § Tillträde får ske tillsammans med den som är behörig enligt 27–28 §§ (besöksmottagare).

Väntas besök till ett riksdagsorgan eller väntar en besöksmottagare besök av någon som inte är behörig att inpassera enligt 27–30 §§ bör besöket föränmännas till bevakningspersonalen i den port som besökaren väntas till, om inte besöksmottagaren själv svarar för att besökaren möts i porten.

Om någon oanmäld önskar tillträde till riksdagens lokaler för att besöka viss person skall en besöksmottagare anges för bevakningspersonalen.

32 § Den som önskar tillträde för att få information, aktualisera ett ärende hos riksdagens förvaltningskontor eller för att få framföra sin åsikt i en fråga och som inte i förväg avtalat om besöket eller som inte kan uppge någon besöksmottagare skall hjälpas till rätta av bevakningspersonalen.

33 § Efter ett besök skall besöksmottagaren följa besökaren till en utgång eller till en annan besöksmottagare som besökaren skall uppsöka.

34 § Den som begär att få ta del av en allmän handling som finns hos riksdagen skall hänvisas till riksdagsbiblioteket om inte handlingen tillhandahålls på annat sätt. Biblioteket svarar för att begärd handling tillhandahålls den sökande. Finns handlingen inte hos biblioteket skall den skyndsamt efterforskas inom den inre riksdagsförvaltningen.

35 § Besökare till kammarens åhörarläktare har tillträde till denna i samband med offentligt sammanträde med kammaren. Ordningsföreskrifter

för sådana besökare utfärdas av riksdagens förvaltningskontor efter samråd med kammarens sekreterare.

Besökare till riksdagsbiblioteket eller riksdagens tryckeriexpedition äger tillträde till biblioteket och expeditionen enligt föreskrifter som beslutas av förvaltningskontoret.

36 § Tillträde till riksdagens lokaler är i övrigt tillåtet efter tillstånd av förvaltningsdirektören eller säkerhetschefen.

37 § Den som önskar tillträde till riksdagens lokaler eller den som uppehåller sig där eller skall lämna lokalerna är skyldig att på anmodan av bevakningspersonalen legitimera sig om inte besöket är sådant som anges i 34 eller 35 §.

Nycklar och nyckelkort

38 § Nycklar och nyckelkort är personliga och får inte lånas ut om inte säkerhetschefen medger det.

Förlust av nyckel eller nyckelkort skall omedelbart anmälas till säkerhetsenheten.

Infiltrationsskydd

39 § Personalkontrollkungörelsen (1969:446) skall gälla i tillämpliga delar för riksdagens tjänstemän.

40 § Riksdagens förvaltningskontor bestämmer efter samråd med krigsdelegationens sekreterare vilka tjänster och uppdrag för tjänstemän som skall hänföras till skyddsklass enligt personalkontrollkungörelsen.

Information

41 § Förvaltningskontoret svarar för att riksdagsledamöter och alla som har fast arbetsplats i riksdagens lokaler informeras om föreskrifterna i denna lag och om säkerhetsskyddet i övrigt.

Kontroll

42 § Säkerhetschefen skall fortlöpande kontrollera att föreskrifterna om säkerhetsskyddet iakttas och att skyddsnivån är jämn och tillräckligt hög.

Hemliga handlingar samt nycklar och nyckelkort till riksdagens lokaler skall inventeras regelbundet och när det är särskilt påkallat.

Allmänna synpunkter på lagförslaget

Bestämmelserna i lagförslaget syftar i första hand till att åstadkomma skydd för riksdagens verksamhet och för sekretessbelagda uppgifter som rör rikets säkerhet. Utformningen har skett i enlighet med de intentioner som anges i riksdagens beslut i anslutning till konstitutionsutskottets betänkande 1982/83:19. Utskottet uttalade bl. a. att säkerhetsaspekten normalt måste underordnas intresset av riksdagens öppenhet. I enlighet härmed har bestämmelserna utformats på ett sätt som skall säkerställa riksdagens öppenhet mot allmänheten och massmedia.

Säkerhetsskyddets uppbyggnad i lagförslaget följer den indelning av skyddsåtgärder som finns i förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter. Skyddet föreslås omfatta sekretesskydd, tillträdeskydd, infiltrationsskydd, information och kontroll. Bestämmelserna om dessa skydd gäller i olika delar för riksdagens ledamöter och tjänstemän, de som fullgör uppdrag för riksdagens räkning samt anställda vid partikansli i riksdagen. Tillträdesskyddet berör även andra med fasta arbetsplatser i riksdagens lokaler samt statsråd och övriga som önskar passera in i riksdagen.

Lagen bör kompletteras med föreskrifter som föreslås bli utfärdade av riksdagens förvaltningskontor. För krig och andra extraordinära förhållanden, liksom för speciella tillfällen, avses gälla särskilda föreskrifter. Härutöver vill styrelsen peka på att frågan om förvaltningskontorets befogenheter att utfärda föreskrifter med hänsyn till lydelsen av RO 9:4 aktualiserats i styrelsens förslag 1982/83:25 till riksdagen.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 1983, då riksdagens nya lokaler beräknas vara tagna i bruk fullt ut.

Motivering till de föreslagna lagreglerna

Inledande bestämmelser

1 §

Lagen gäller skyddsåtgärder som skall vidtas inom riksdagen. I paragrafens första och andra stycken anges att åtgärder syftar till skydd av riksdagens verksamhet och sekretessbelagda uppgifter som rör rikets säkerhet samt beredskap mot brand och åtgärder vid personskada. De åtgärder som krävs för att tillgodose de angivna syftena berör inte bara statsråd, riksdagsledamöter och tjänstemän i riksdagen utan också andra med fast arbetsplats i riksdagens lokaler. Hit hör medarbetare i partikanslier i riksdagens lokaler samt representanter för massmediaföretag och personal hos riksdagens entreprenörer med fasta arbetsplatser i riksdagen. Säkerhetsskyddet omfattar i vissa avseenden också särskilda utredare samt ledamöter och personal hos kommittéer som verkar på uppdrag av riksdagen. Vissa föreskrifter riktar sig mot riksdagens förvaltningskontor. Även allmänheten berörs.

I vilken utsträckning och på vilket sätt föreskrifterna gäller för olika kategorier av personer eller för förvaltningskontoret framgår av bestämmelser i lagen.

I 1 § första stycket har intagits en bestämmelse om att riksdagens åtgärder för säkerhetsskyddet skall vidtas med beaktande av intresset av öppenhet mot allmänheten och företrädare för massmedierna.

I paragrafens tredje stycke definieras riksdagens lokaler. Definitionen bygger på de inom riksdagen vedertagna benämningarna på riksdagens olika hus.

2 §

Säkerhetsskyddets uppbyggnad följer den indelning som finns i förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter och som är vedertagen inom regeringskansliet. Hos riksdagen föreslås att säkerhetsskyddet även skall innefatta beredskap mot brand och åtgärder för en första hjälpinsats till den som skadas i riksdagens lokaler.

3-6 §§

I dessa bestämmelser berörs den organisatoriska uppbyggnaden av säkerhetsskyddet. Den centrala funktionen i arbetet härmed har säkerhetschefen, som skall ansvara för och leda säkerhetsskyddet enligt en instruktion, som beslutas av förvaltningskontoret.

Det har inte ansetts behövt att i lagen uttryckligen ange att chefen för en arbetsenhet inom den inre riksdagsförvaltningen eller för ett partikansli i riksdagen kan besluta om kompletterande bestämmelser av arbetsordningskaraktär som är av betydelse för säkerhetsskyddet. Då sådan bestämmelse beslutas bör säkerhetschefen självfallet underrättas om innehållet. Inte heller har medtagits någon föreskrift om påföljd för den som åsidosätter en bestämmelse i lagen. Främst för att förhindra en upprepning finns alltid möjlighet att kalla vederbörande till ett samtal med säkerhetschefen, chefen för riksdagens förvaltningskontor eller talmannen. För tjänstemän kan tillgripas disciplinpåföljd enligt lagen (1976:600) om offentlig anställning. I vissa fall kan även ansvar enligt brottsbalken förekomma.

7 §

Lagen om säkerhetsskyddet avser som nämnts åtgärder under normala fredliga förhållanden. Som konstitutionsutskottet har framhållit (KU 1982/83:19 s. 3) är det viktigt att hålla en klar och genomtänkt beredskap för incidenter eller orostider. En bestämmelse om utfärdande av föreskrifter för sådana speciella förhållanden har intagits i första stycket av förevarande paragraf. Föreskrifter på området bör utfärdas av riksdagens förvaltningskontor.

Behov kan också föreligga att besluta om åtgärder för säkerhetsskydd vid särskilda tillfällen eller för vissa lokaler som riksdagen disponerar utöver

riksdags-, ledamots- och förvaltningshusen. När förhållandena så påkallar får enligt andra stycket förvaltningskontoret besluta om sådana åtgärder.

Sekretesskydd

Den del som behandlar sekretesskyddet är uppdelad i mer allmänna föreskrifter, 8–11 §§, och föreskrifter som behandlar behörighet att ta del av handlingar och uppgifter med visst hemligt innehåll samt hanteringen av sådana handlingar och uppgifter, 12–17 §§.

8 §

De allmänna föreskrifterna anger gränserna för och innehållet i det skydd för hemliga handlingar och hemliga uppgifter som finns i annan lagstiftning. I 8 § erinras bl. a. om de särskilda bestämmelser om sekretess hos riksdagen som finns i 11 kap. sekretesslagen. Av 2 § i nämnda kapitel framgår att tystnadsplikt inte gäller för riksdagsledamöter beträffande uppgifter som de fått under utövandet av sitt uppdrag. Riksdagsledamöternas möjligheter att röja hemliga uppgifter begränsas endast av bestämmelser i regeringsformen och riksdagsordningen. Dessa gäller uppgifter som förekommit vid sammanträden med utrikesnämnden (RF 10:7), riksdagens kammare (RO 2:4), utskott (RO 4:15) och löne delegation (RO 8:5). Beträffande löne delegationen finns föreskrift om tystnadsplikt i riksdagsordningen medan det i övriga fall för tystnadsplikt krävs särskilt beslut härom eller – beträffande kammaren – beslut om stängda dörrar.

9 §

Omfattningen av det sekretesskydd som lagen om säkerhetsskydd i riksdagen syftar till framgår av 9 §. Lagen ger ett skydd åt sådana hemliga handlingar och sekretessbelagda uppgifter hos riksdagen som rör rikets säkerhet eller säkerhets- eller bevakningsåtgärd i riksdagen. Endast en allmän handling med sådant innehåll som nu nämnts och som förvaras hos riksdagen är en hemlig handling i lagens mening. Härav följer att lagen inte gäller handlingar som åtnjuter sekretess av exempelvis personalsociala skäl. Ej heller gäller lagen för en hemlig handling som någon medför i riksdagen och som inte förvaras hos riksdagen.

10 §

Bestämmelsen reglerar frågan om vem som skall pröva utlämnande till en enskild person av handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet, s. k. kvalificerat hemliga handlingar.

Regeringen har i sekretessförordningen (1980:657) föreskrivit att chefen för utrikesdepartementet prövar utlämnandet i visst fall av kvalificerat hemlig handling som sekretessbelagts enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen. Chefen för försvarsdepartementet prövar utlämnandet om sådan handling

sekretessbelagts enligt 2 kap. 2 § sekretesslagen. Det har övervägts att låta en befattningshavare inom riksdagen pröva utlämnandet till enskild av kvalificerat hemlig handling som har upprättats inom riksdagen. Sådana handlingar torde dock bli mycket sällsynta, och det är därför lämpligt, bl. a. med hänsyn till intresset av enhetliga bedömningar, att tillämpa samma ordning som för det statliga området i övrigt.

11 §

Paragrafen innehåller en erinran om de grundläggande bestämmelser om frihet att meddela och offentliggöra uppgifter (den s. k. meddelarfriheten) som finns i annan lagstiftning. Meddelarfriheten skall inte inskränkas genom ifrågavarande lag. Bestämmelser om meddelarfrihet finns i tryckfrihetsförordningen, radioansvarighetslagen (1966:756), lagen (1982:460) om ansvarighet i närradio och lagen (1981:509) om ansvarighet för radiotaltidningar (ny lydelse enligt prop. 1982/83:137).

12 §

Bedömningen av pålitlighet från säkerhetssynpunkt görs med ledning av personkännedom eller betyg, intyg och liknande handlingar samt referenser. I fråga om personer som skall inneha eller uppehålla tjänster eller uppdrag, som med stöd av 40 § har hänförts till skyddsklass, byggs avgörandet också på personalkontroll enligt kungörelsen härom.

13–15 §§

Det är viktigt att sekretessbelagda handlingar och uppgifter handhas på ett sådant sätt att ingen obehörig kan ta del av innehållet i handlingarna eller får kännedom om uppgifterna. Ifrågavarande bestämmelser avser att förhindra spridning av sekretessbelagda uppgifter till obehöriga. Sekretesslagen möjliggör i vissa fall för en riksdagsledamot att få röja själva uppgiften. Föreskrifterna om handhavande av hemliga handlingar gäller emellertid även för riksdagens ledamöter. Inte heller är den vägledning och rådgivning för vilken riksdagens förvaltningskontor ansvarar enligt 14 § begränsad till vissa kategorier av personer. Det bör ankomma på säkerhetschefen att anvisa förvaringsutrymme för hemliga handlingar.

16 §

Sekretesskyddet måste i fortsättningen beaktas vid uppläggningsarbetet i riksdagen. I 16 § poängteras bl. a. skyddet för kvalificerat hemliga handlingar och för uppgifter som rör förhållanden som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet.

Genomtänkta rutiner behövs särskilt för försändning och förstöring av hemliga handlingar. Sekretessbelagda uppgifter bör inte användas på ett sådant sätt att det finns risk för obehörig avlyssning. En sådan uppgift bör såvitt möjligt inte beröras vid telefonsamtal.

17 §

Föreskriften är avsedd att möjliggöra säkrare hantering och kontroll av hemliga handlingar genom att ange de ställen inom riksdagen där dessa skall registreras.

Tillträdesskydd*Allmänna bestämmelser*

En fråga som faller utanför denna lag är allmänhetens rätt att vara närvarande vid riksdagens sammanträden i kammaren. Denna fråga regleras i riksdagsordningen. En erinran härom har intagits i 18 §. Bestämmelserna i riksdagsordningen återfinns i 2 kap. 4 § jämte tillägsbestämmelse. Liksom hittills bör tillträde till plenisalen utom åhörar- och pressläktare vara förbehållet riksdagens ledamöter och vissa kategorier tjänstemän.

Redan av lagens första paragraf framgår att riksdagens åtgärder för tillträdesskydd skall vidtas med beaktande av intresset av öppenhet gentemot allmänheten och företrädare för massmedia. Alla kan emellertid inte ges rätt att vistas i riksdagens lokaler. Praktiska skäl och säkerhetsskäl talar för en avgränsning av tillträdesrätten genom att vissa kategorier av personer förklaras vara behöriga. Enligt 20 § kan begränsningar också genomföras i tid och rum.

19 §

Inre bevakning enligt 19 § kan utföras genom rondering av bevakningspersonal men sker också genom att var och en är uppmärksam på om obehöriga vistas i lokalerna (jfr 23 §).

20 §

Med känslig teknisk utrustning i bestämmelsens första stycke avses t. ex. voteringsanläggningen och apparatur i bevakningscentralen.

I andra stycket ges förvaltningskontoret rätt att besluta om vissa inskränkningar i möjligheterna att röra sig fritt mellan riksdagens olika hus. Sådana begränsningar förutsätts bli beslutade för hela tidsperioder. Begränsningarna avses bl. a. öka tryggheten nattetid i ledamotshuset. Det normala sättet att begränsa rörelsefriheten blir att stänga vissa grindar som kräver nyckelkort för att öppnas eller som öppnas från bevakningscentralen efter kontroll genom intern-TV av den som önskar passera grinden. Varje statsråd, ledamot och tjänsteman i riksdagen skall disponera ett nyckelkort.

Nattetid och under helger begränsas den personella bevakningen av riksdagens lokaler. "Nattetid" innebär tiden kl. 22.00–06.00 eller kortare tid.

22 §

Skärpt bevakning kan motiveras t. ex. av att någon har riktat ett hot mot riksdagen eller av en underrättelse från polisen.

24 §

Föreskriften innebär bl. a. förbud mot att vidta någon åtgärd som gör att en dörr eller grind inte stängs och därmed inte går i lås eller som påverkar den avsedda funktionen hos ett lås.

*Identitetskort***25 §**

Identitetskort avses tillika vara nyckelkort. Det förutsätts att säkerhetschefen lämnar upplysningar och råd om identitetskort.

*Tillträde till riksdagens lokaler***27 §**

Vilka som är behöriga att passera in till riksdagens lokaler på den grund att de har rätt att inneha ID-kort som riksdagens förvaltningskontor utfärdar framgår av 25 §.

Den som ännu inte har hunnit att få ett identitetskort enligt 25 § förutsätts kunna legitimera sig på annat sätt och passera in med hjälp av en förteckning som finns tillgänglig för bevakningspersonalen. Föreskrifter härom får ges i bevakningsinstruktionen (jfr 21 §).

28 §

I paragrafen föreskrivs om tillträdesrätten för "riksdagsjournalisterna" och riksdagens entreprenörer. Med sådana entreprenörer åsyftas f. n. byggnadsstyrelsen, postverket, televerket, SJ Resebyrå samt de företag som anlitas för restauration och bevakning. Tillträdesrätten enligt 28 § är densamma som för riksdagens ledamöter m. fl. enligt 27 §.

29 §

I paragrafen ges en vidsträckt men inte oinskränkt tillträdesrätt till representanter för massmedia m. fl. Med rundradioutsändning enligt 3 p. förstås utsändning genom såväl radio som TV. Nattetid eller under helger kommer ofta inte att finnas någon rätt till tillträde. Av ordalydelsen framgår att bevakningspersonalen förutsätts känna till om det utom ordinarie arbetstid för tjänstemännen pågår sammanträden, konferenser eller möten av nämnt slag.

Ordinarie arbetstid för riksdagens tjänstemän är f. n. kl. 08.00-16.40 (oktober-maj) eller kl. 08.00-16.00 (juni-september).

30 §

Av paragrafen framgår att sammanträden av olika slag – också sådana som inte ingår som ett led i riksdagens verksamhet – även i fortsättningen förutsätts kunna hållas i riksdagens lokaler. Omfattningen härav och villkoren i övrigt prövas i annan ordning. Sådana sammanträden skall föränmälas till bevakningspersonalen. Däremot behöver inte anmälas vilka som skall delta i sammanträdet. Deltagare skall emellertid vara i stånd att uppge namnet på den som anordnar sammanträdet och som alltså skall kunna kontaktas av bevakningspersonalen. Det bör få ankomma på förvaltningskontoret att besluta om rutiner för anmälan om sammanträden.

Särskilda utredare hos riksdagen samt personal hos riksdagens kommittéer har tillträdesrätt enligt 30 § om de inte har det också enligt annat lagrum.

Beträffande "nattetid" enligt andra stycket hänvisas till kommentar angående 20 §.

31 §

I paragrafen regleras tillträdesrätten vid besök för person som inte passerar in som behörig enligt 27–30 §§. Förvaltningsdirektören och säkerhetschefen kan enligt 36 § medge tillträde även i andra fall.

Personer med tillfälligt arbete i riksdagens lokaler som passerar in med stöd av 31 § förutsätts utföra detta under viss tillsyn. På annan än ordinarie arbetstid för riksdagens tjänstemän bör bevakningspersonalen kunna svara för tillsynen.

32 §

Paragrafen gäller en service till allmänheten som konstitutionsutskottet särskilt har uttalat sig om (KU 1982/83:19 s. 4). Den hjälp som bevakningspersonalen kan lämna blir beroende av vad vederbörande efterfrågar. I åtskilliga fall torde det bli fråga om att kontakta en tjänsteman hos förvaltningskontoret som svarar för utåtriktad information.

34 §

Allmän handling kan i den inre riksdagsförvaltningen finnas registrerad hos kammarkansliet, förvaltningskontoret eller något av de f. n. 16 utskottskanslierna. Riksdagsbiblioteket fungerar som centralarkiv och omhändertar efter hand arkivmaterial från den inre riksdagsförvaltningen i övrigt. I 34 § föreskrivs hur envar skall kunna utöva sin grundlagsenliga rätt att anonymt ta del av allmän handling som finns hos riksdagen. Den som är behörig att passera in till riksdagens lokaler med stöd av annat lagrum och vet hos vilken arbetsenhet en allmän handling finns har rätt att vända sig direkt till arbetsenheten för att ta del av handlingen.

37 §

I lagrummet föreskrivs en skyldighet att på anmodan visa legitimation. Eftersom bevakningspersonalen väntas få stor personkännedom kan det förutsättas att ett uppvisande i första hand blir aktuellt för den som är nykomling hos riksdagen.

Skyldigheten enligt 37 § måste kunna åberopas av bevakningspersonalen, t. ex. vid rondering nattetid och vid skärpt bevakning i samband med ett allvarligt brott i riksdagens lokaler eller hot om sådant brott.

I den bevakningsinstruktion som förutsätts i 21 § får regleras i vilka fall bevakningspersonalen skall vara skyldig att begära legitimation, tillkalla polis eller vidta andra åtgärder.

*Nycklar och nyckelkort***38 §**

Identitetskort som utfärdas av förvaltningskontoret avses samtidigt vara nyckelkort. Därutöver förutsätts finnas separata nyckelkort.

Att nycklar och nyckelkort är personliga innebär bl. a. att de skall kvitteras av innehavaren, som också får förbinda sig att återlämna dem så snart de inte längre behövs för innehavarens tjänst.

Infiltrationsskydd**39–40 §§**

I paragraferna ges förutsättningar för personalkontroll beträffande vissa tjänstemän hos riksdagen.

Om förnyelse av personalkontroll finns bestämmelser i personalkontrollkungörelsen.

Information**41 §**

Föreskriften i 41 § ålägger förvaltningskontoret att sörja för informationsåtgärder. Den innebär emellertid inte att personalansvarig chef undandras ett ansvar för att underställd personal i det enskilda fallet är informerad.

Personal med särskilt ansvar för säkerhetsskyddet, t. ex. bevakningspersonal och andra tjänstemän vid den föreslagna säkerhetsenheten samt tjänstemän med uppgifter som registrator, ges utbildning som är avpassad för arbetsuppgifterna.

Kontroll**42 §**

Det bör framgå av instruktionen för säkerhetschefen att han har ett ansvar för att snarast avhjälpa fel och brister i säkerhetsskyddet. Av instruktionen bör vidare framgå hur ofta inventering skall äga rum.

Hemställan

Förvaltningsstyrelsen hemställer att riksdagen antar det framlagda förslaget till lag (1983:000) om säkerhetsskydd i riksdagen.

I handläggningen av detta ärende har deltagit förutom undertecknad ordförande, riksdagsledamöterna Alf Wennerfors, Oskar Lindkvist, Stig Olsson, Martin Olsson, John Johnsson, Blenda Littmarck och Bertil Måbrink samt personalföreträdarna Anders Forsberg, Lennart Hedlund och Jan Bjurström.

Stockholm den 20 april 1983

RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSSTYRELSE

På styrelsens vägnar

INGEMUND BENGTTSSON

/Gunnar Grenfors